

BLAGOSLOVI U NOVOM RUHU

Blagoslovi i blagoslivljanja kao opozit prokletstvu i proklinjanju sastavni su dio svih religija, iako pristup tim fenomenima i njihova ostvarenja variraju od religije do religije. Kršćansko poimanje blagoslova ima nešto od tih zajedničkih obilježja, ali ima i svojih specifičnosti koje ne susrećemo na drugim mjestima. Osim toga, kršćansko poimanje blagoslova nije odmah u početku doseglo tako zaokruženi i izdiferencirani pristup koji bi mogao ostati za sva vremena nepromjenjiv, nego je poprimao obilježja pojedinih povijesnih razdoblja u kojima su nastajali dotični obredi blagoslova. Taj vid povijesnog razvitka je potrebno imati na pameti, ako želimo pravilno rednovati i ispravno primjenjivati ono što nam Crkva danas pruža u dijelu Rituala rimskoga objelodanjenog pod naslovom *De benedictionibus*¹.

Ovaj dio obrednika namijenjen je današnjem čovjeku koji živi u sekulariziranoj klimi koja ne pogoduje primjeni svih dosadašnjih oblika izražavanja religioznosti. Čini se da su upravo blagoslovi posebno na udaru te sekularizirane atmosfere, koja u svojoj drastičnoj alergičnosti na sve što bi moglo i izdaleka sličiti na magijsko, ne prihvaća neke stoljećima prakticirane vidljive znakove i znakovite kretnje koje su sve donedavno bile sastavni dio blagoslova. Kao primjer spominjemo averziju od kađenja i škropljenja blagoslovljenom vodom koja u nekim zemljama zapadne Evrope poprima široke razmjere². Moramo ipad odmah na početku spomenuti da je kritički pristup sekulariziranog mentaliteta donio dosta dobrih i korisnih stvari i sačuvao kršćanske blagoslove od opasnosti približavanja magiji, ali ako se radi o pretjeranostima, onda to uvijek ostaje pretjeranost koja ne približava istini nego redovito udaljava od nje.

U taj vrtlog suvremenih ideja i svjetonazora ulazi službeno izdanje Rituala rimskoga na latinskom jeziku sa svojim dijelom koji sadrži obrasce za blagoslove i upute za njihovo izvođenje. Prigoda je to da se malo izbližega upoznamo s tom knjigom, s njezinim sadržajem i posebnostima, i da se — barem ukratko — osvrnemo na glavne teološke odrednice koje se odražavaju u tom službenom izdanju. Kao prvo nameće nam se potreba usporedbe pristupa blagoslovima u Svetom pismu i svakodnevnoj praksi da vidimo da li je ovo izdanje na svetopisamskoj liniji, ili je napravljen toliki pomak prema uobičajenoj praksi da se svetopisamski korijeni jedva, ili skoro nikako, ne uočavaju.

1 Potpuni naslov glasi: *RITUALE ROMANUM Ex decreto sacrosancti oecumenici concilii Vaticani II. instauratum auctoritate Ioannis Pauli II promulgatum, de benedictionibus*, editio Typica, Typis polyglottis Vaticanis, 1984.

2 Usp. GANCHO C., *Incenso*, u *Enciclopedia della Bibbia*, LDC, Torino 1970, IV, 271 sl.; ROSSO S., *Elementi naturali*, u *Nuovo dizionario di liturgia*, Edizioni Paoline, Roma 1983, 437.

Povratak svetopisamskom ozračju

Povratak na svetopisamske izvore trajni je poziv i opomena Crkvi koja se kao živi organizam razvija i raste. U tom dinamičkom procesu rasta trajno se mora osvrnuti na početke i prosuđivati da li je povezana s korijenima iz kojih se razvila i da li je zadržala ispravno usmjerenje.

Vjernička praksa zadnjih stoljeća je svela pojam blagoslova prvenstveno, a ponekad i isključivo, na prozbeno zazivanje i posredovanje Božje pomoći protiv zla i nesreće, očuvanje ili povratak zdravlja, uspjeh poljoprivrednih radova. To se postizavalo zazivanjem Božjeg imena nad predmete ili osobe uz molitvu praćenu posebnim znakovima, npr. znakom križa. Nećemo pretjerati ako ustvrdimo da je ta praksa još uvijek na snazi, i to kao jedini vid blagoslivljanja.

Usporedimo li s jedne strane tu, još uvijek aktualnu, praksu podjeljivanja blagoslova i, s druge strane, ono što nam predlaže obnovljeni Ritual rimski u dijelu o blagoslovima, vidjet ćemo, i nakon površne analize, određenu neusklađenost koja zahtijeva proširivanje pogleda i načina pristupanja toj problematici. U tom kontekstu se povratak svetopisamskom ozračju postavlja kao zahtjev i obaveza. U tom povratku nužno ćemo susresti i drugi, do sada redovito zanemarivani, vid blagoslova a to je uzlazni vid u kome prevladava udivljenje, zahvaljivanje i hvaljenje Boga za čudesna djela koja je izveo. U ovom drugom vidu blagoslivljanja čovjek blagoslivlje Boga i to je čovjekovo uzvratanje na „silazni” blagoslov odozgo. Klasični primjeri takvog blagoslivljanja su u hvalospjevima „Blagoslovljen Gospodin Bog Izraelov” (Lk 1, 68-79) i „Blagoslovljen si, Gospodine, Bože otaca naših” (Dn 3, 52-57).

Sličnih primjera i „silaznog” i „uzlaznog” vida blagoslivljanja nalazimo na mnogo mjesta³ u Starom i Novom zavjetu gdje su zabilježeni neki uzorci blagoslova. Npr. u takvim uzorcima susrećemo Boga koji blagoslivlja sva živa bića: „I vidje Bog da je dobro. I blagoslovi ih sve govoreći: Plodite se i množite i napunite vode morske i ptice neka se namnože na zemlji!” (Post 1,22). Sličnim riječima Bog blagoslivlje čovjeka i ženu (Post 1,28) nakon stvaranja i obećava čovjeku svoj blagoslov kroz svu povijest: „Ja ću biti s tobom i blagoslivljat ću te” (Post 26, 3). Vrhunac toga Božjeg blagoslivljanja sv. Pavao vidi u slanju Sina Jedino-rođenca u „kome nas zamilova. . . i blagoslovi svakim blagoslovom” (Ef 1,3-10).

Na tu inicijativu Boga koji nas je prvi ljubio, čovjek uzvrata hvaljenjem i zahvaljivanjem. Tipičan starozavjetni primjer takvoga zahvalnog blagoslivljanja donesen je u Danielovoj Pješmi triju mladića (Dn 3, 57-88.56) u kojoj se blagoslivljanje Boga ponavlja 39 puta zaredom. To je izražaj tipične molitve pobožnog

³ Sam grčki termin „eulogeo” Septuaginta je upotrijebila preko 400 puta. (Usp. BEYER W., *Eulogeo*, u *Theologisches Wörterbuch zum Neuen Testament*, II, Stuttgart 1935, 752). To je redovito prijevod hebrejskog termina BARAK koji je pedantni C.A. Keller pronašao na 398 mjesta u starozavjetnim knjigama. (Usp: *Theologisches Handwörterbuch zum Alten Testament*, I, Chr. Kaiser Verlag München 1971, 354).

Hebreja tzv. Osamnaest blagoslova (ŠEMONE ASRE BERAKOT) koji su se molili triput na dan a svaki takav blagoslov je započinjao pohvalom Bogu. Uzor kršćanske molitve koju nas je naučio Krist Gospodin — Oče naš — u stvari je skraćena molitva Osamnaest blagoslova ⁴.

Opisi blagoslova u novozavjetnim spisima odražavaju nastavak starozavjetne tradicije i usavršavanje te tradicije do samog vrhunca koji doseže u Isusovu spasiteljskom djelu među ljudima. Zbog toga Crkva na usta sv. Luke „blagoslivlje Gospodina Boga Izraelova jer je pohodio i otkupio narod svoj” (Lk 1,68).

Novozavjetni spisi upotrebljavaju nekoliko glagola da izraze stvarnost koja je u Septuaginti izražena glagolom „eulogeo”. Najčešći su glagoli: eulogein, euharistein, exomologein ⁵. Svaki od tih glagola ima svoje specifično značenje, ali svima im je zajedničko da uključuju hvaljenje, slavljenje i zahvaljivanje.

Opisujući ono što je Isus činio i učio, sinoptička evanđelja nam opisuju tri zgode u kojima je Isus blagoslivljao: blagoslov djece (Mk 10,13-16), rastanak Uskrslog od kršćanske zajednice (Lk 24,50-53) i upute Dvanaestorici prije poslanja da zazivaju Mir u kuće u koje budu ulazili (Mt 10,1-16). To što su sinoptici prenijeli kao datosti, Pavao teološki produbljuje i tumači pod kristološkim vidom. U Gal 3,8 Pavao vidi da se na Kristu ispunilo starozavjetno proroštvo dano Abrahamu: „U tebi će biti blagoslovljeni svi narodi” (Post 12,3b). Ali promijenio se sadržaj blagoslova. Nije to više brojnost potomstva niti plodnost zemlje, nego Obećani Duh Kristov kojim će Uskrsli blagosloviti sve narode (Gal 3,14). Pavao tumači Galaćanima da je jedino u Kristu ključ blagoslova i prokletstva, ili — ispravnije rečeno — za nas ljude u Kristu je samo blagoslov jer je prokletstvo Krist uzeo na sebe (Gal 3,13).

Prikupljanje darova u Korintu za Crkvu u Jeruzalemu za Pavla je „eulogia” — blagoslov u pravom smislu te riječi je onako kako Korinćani od srca daruju, tako će i Bog njih darovati „obilato svakovrsnim darom da u svemu i svagda imaju dovoljno za se i za svako dobro djelo” (2 Kor 9,8).

Poslanica Hebrejima preuzima nekoliko uzoraka blagoslova starozavjetnih patrijarha s ciljem da potakne kršćane da budu nasljedovatelji tih velikana vjere i strpljivosti da tako „po vjeri i strpljivosti baštine obećano” (Heb 6,12). Tu se blagoslov upotrebljava usporedo s obećanjem i time očito smjera na eshatološko ispunjenje u posljednjim vremenima. Prema tim posljednjim vremenima cilja i Isusova euharistija kao zahvala Bogu stvarno i sakramentalno. Uspostava toga sakramenta je uklopljena u hvalbeno zahvaljivanje starješine obitelji prije jela i pića. To je bio uobičajeni običaj pobožnih Izraelaca, a Isus mu je samo dao uzvišenije i konačno ispunjenje.

Euharistijsko slavlje upravo zbog toga postaje uzorak svakog blagoslova. To hvalbeno zahvaljivanje Bogu stvara prostor na kome se Bog otkriva kao darivatelj

⁴ REBIĆ A., *Biblijske starine*, KS, Zagreb 1983, 220.

⁵ Opširnije o toj problematici usp. LINK H. G., *Benedizione*, u *Dizionario dei concetti biblici del Nuovo Testamento*, EDH, Bologna 1976, 171-179.

čovjekov. I upravo se na tom prostoru odvija „*admirabile commercium*” – veličanstvena razmjena koja će svoj vrhunac dosegnuti u Kristovu pashalnom otajstvu po kome se u najvećoj mjeri „razmjenjuje” božansko i ljudsko.

To je svetopisamsko izvorište blagoslova. Svakodnevna kršćanska praksa je redovito samo djelomično ostvarenje takvih blagoslova a ponekad joj je i oprečna. Blagoslovi, kako su prikazani u tekstovima službenog izdanja Obrednika Drugoga vatikanskog sabora, pokušavaju tu praksu usmjeriti prema izvornom značenju blagoslova kako ga je shvatila prva Crkva i kasnije služeno Crkveno učiteljstvo.

Blagoslovi u novom Ritualu rimskom

Već spomenuto službeno izdanje dijela Rituala rimskoga pod naslovom „*DE BENEDICTIONIBUS*” priređeno je prema smjernicama Drugoga vatikanskog sabora koji je postavio načelo da neke dijelove sakramenata i sakramentalata treba mijenjati jer više ne odgovaraju naravi same liturgije ili su neprikladni za današnje vrijeme ⁶. Polazeći od tog načela, priređivači su uveli neke nove blagoslove, neke su izmijenili, neke dopunili, a neke izostavili.

Uspoređujući blagoslove u ovom izdanju nakon Drugoga vatikanskog sabora (nazovimo ga „*vatikanski*”) i izdanja nakon Tridentinskoga sabora (koji ukratko zovemo „*tridentinski*”), lako ćemo uočiti neke sličnosti, ali još više i razlike. Razlike su uglavnom uvjetovane promijenjenom sociološkom strukturom, razvitkom ljudske misli općenito a posebno dozrijevanjem teoloških refleksija nadahnutim ozbiljnim biblijskim studijama i izazovom suvremenih prilika u kojima živi današnji čovjek.

Te sličnosti i razlike između spomenuta dva obrednika plod su teoloških strujanja na dva crkvena sabora na kojima su zacrtane glavne okosnice, ali i rezultat pastoralne prakse koja je slijedila neposredno nakon tih sabora. Prva razlika koja je najuočljivija jest ogromna *kvantitativna razlika*. Tridentinski obrednik je donio samo 28 različitih blagoslova od kojih je 17 bilo predviđeno za svećenike-prezbitere, a 11 ih je bilo pridržano biskupu. Svi su otisnuti na 143 stranice formata 13 x 19 cm, dok Vatikanski donosi 54 različita blagoslova koji zauzimaju 476 stranica formata 17 x 24 cm ⁷. Ostim toga, Vatikanski obrednik predviđa deset slučajeva kad se blagoslovi podjeljuju *u sklopu mise i izvan mise* ⁸, u

⁶ Usp. *Sacrosanctum Concilium* br. 21.

⁷ Izdanja *Rituala rimskoga* između Tridentinskoga i Drugoga vatikanskog sabora umnažala su razne blagoslove, ali su ih uvijek donosila u „dodatku” i nijedan od njih nije uvrštavan u korpus obrednika, iako su ti „dodaci” često puta obujmom nadilazili sami korpus obrednika.

⁸ To su slijedeći slučajevi: blagoslov obitelji br. 44-61 i 62-67; blagoslov supruga br. 94-114 i 115-134; blagoslov starčadi br. 277-282 i 283-289; blagoslov navjestitelja evanđelja br. 324-342 i 343-360; blagoslov katehista i predmolitelja br. 363-372 i 373-387; blagoslov nove škole br. 543-556 i 557-581; blagoslov katedre u crkvi br. 883-888 i 889-899; blagoslov ambona br. 902-907 i 908-918; blagoslov stvari za liturgijsku uporabu br. 1074-1079 i 1080-1084; blagoslov jela i pića br. 1144-1156 i 1157-1161.

dvanaest slučajeva je predviđen *duži i kraći oblik*⁹. Tako, u stvari, možemo govoriti od 76 različitih obreda blagoslova ne računajući pojedinačne stvari i predmete koji se donose u grupama, npr: blagoslov predmeta koji potiču na pobožnost ubraja u jednu grupu: vodu, kruh, ostala jela, ulje, vino, sol, svijeće i cvijeće¹⁰.

I sam *raspored blagoslova* drukčiji je nego u Tridentinskom obredniku. Tridentinski je donosio najprije deset različitih blagoslova koji su se najčešće upotrebljavali, zatim su bili blagoslovi jela i na kraju pridržani blagoslovi. Vatikanski obrednik svrstava sve blagoslove u pet grupa: izravni blagoslov osoba, blagoslov čovjekova prebivališta i njegovih pothvata, blagoslov stvari i predmeta za liturgijsku uporabu, blagoslov stvari koje potiču na pobožnost, i na kraju: različiti blagoslovi. U Dodatku je doneseno 36 koralnih napjeva za antifone i druge tekstove.

Nekoliko blagoslova iz Tridentinskoga obrednika *nije ušlo u Vatikanski*. To su blagoslovi: kuća na Veliku subotu, kuća u drugo vrijeme, bračne ložnice, plodova i vinograda, te tri blagoslova pridržana biskupu: kamena temeljca za novu crkvu, nove crkve, pomirenja oskvrnjene crkve i pomirenja oskvrnjenog groblja. Od ta tri pridržana blagoslova dva su ušla u pontifikal: blagoslov kamena temeljca za novu crkvu i blagoslov crkve¹¹.

Pojedini dijelovi do sada objelodanjenoga Vatikanskog obrednika nisu donosili uglazbljene dijelove. Jedino je na kraju ovoga dijela „De Benedictionibus” u dodatku doneseno na 25 stranica 36 uglazbljenih tekstova¹².

Struktura blagoslova se također promijenila. U Tridentinskome obredniku struktura je uvijek bila ista: uvodni dio koji se sastojao od dva usklika i odgovora na te usklike, zatim posvetna molitva kojih je moglo biti više zajedno, i na kraju škropljenje blagoslovljenom vodom. Ponekad je bilo predviđeno da se i kâdi tamjanom. Za vrijeme izgovaranja posvetne molitve na više mjesta je bilo naznačeno da se učini znak križa.

U Vatikanskome obredniku svaki blagoslov ima dva dijela: 1. čitanje riječi Božje; 2. pohvale Bogu i prošnja njegove pomoći¹³. Navještaj Božje riječi daje osmišljenje blagoslovu i djelotvornost. Naslov svetopisamskim čitanjima nije isti kao u misnom slavlju, nego npr. „*Audite, fratres, verba Pauli Apostoli ad Corinthios!*”¹⁴. Obrazac, formula, blagoslova jest molitva Crkve kojom ona hvali Boga i po svome Zaručniku moli Božju pomoć u određenoj situaciji. Po-

9 To su slijedeći slučajevi blagoslova: obitelji na obljetnicu braka br. 132-134; mališana br. 170-173; žene prije poroda br. 232-235; žene poslije poroda br. 254-257; starčadi br. 286-289; nemoćnika br. 317-320; putnika br. 449-452; pomagala za rad br. 718-720; životinja br. 741-744; stvari za uporabu u liturgiji br. 1080-1084; stvari za poticaj na pobožnost br. 1178-1182; krunica br. 1202-1207.

10 Usp. *De Benedictionibus*, n. 1148.

11 Usp. *Rimski pontifikal, Red posvete crkve i oltara*, KS, Zagreb 1980, 7-19, 104-

111.

12 *De Benedictionibus*, 487-512.

13 *Isto*, br. 20.

14 *Isto*, br. 50.

svetna molitva je uvijek jedna i nema slučajeva da se više molitava spaja u jednu, kao što je prakticirao Tridentinski obrednik.

Molitvu Crkve prate različiti *vidljivi znakovi*: polaganje ruku, uzdignute ruke, raširene ili sklopljene ruke, znak križa, škropljenje blagoslovljenom vodom i kađenje tamjanom¹⁵. Ti popratni znakovi dozivaju u pamet spasonosne Božje zahvate, upozoravaju na glavne sakramente Crkve, hrane vjeru prisutnih vjernika i potiču na sudjelovanje u obredima¹⁶.

Škropljenje blagoslovljenom vodom je bio sastavni dio svakog blagoslova u Tridentinskome obredniku. U Vatikanskome nije ušao u sve obrede blagoslova. Susrećemo ga samo u 25 slučajeva¹⁷ a skoro na svakom mjestu je stavljena uputa: „Pro opportunitate”¹⁸. Kod tri obreda škropljenja blagoslovljenom vodom naznačeno je da se tom prigodom mogu izgovarati slijedeće riječi: „Nek ova voda bude uspomena primljenog krštenja i proslavi Krista koji nas je otkupio svojom smrću i uskrsnućem”¹⁹. Skoro u svakom slučaju je naznačeno da djelatelj poškropi prisutne vjernike i stvari ili mjesto koje se blagoslivlje, jer uvijek mora imati na pameti da su predmet blagoslova ljudi koji se služe tim stvarima ili prebivaju u tim mjestima²⁰.

Kađenje tamjanom u novom obredniku je znak čašćenja i iskazivanja poštovanja osobama i izražaj molitve Crkve. Pripojeno je u 25 slučajeva obredu blagoslova²¹. Nijedan od tih 25 slučajeva ne uključuje niti pridaje kađenju tamjanom lustrativno značenje, tj. sredstvo uklanjanja zloduha i njegovih zasjeda. Na to bi trebalo računati i u tom pravcu usmjeravati liturgijske kateheze vjernika. Jer, sve donedavno su i najeminentniji stručnjaci tumačili da tamjan ima lustrativno značenje²².

U ovom izdanju obrednika blagoslove treba povezivati sa svetim *vremenom liturgijske godine* u kome se podjeljuju dok su u Tridentinskome obredniku blagoslovi podjeljivani uvijek jednako bez obzira na vrijeme liturgijske godine. Sada je, naprotiv, jasno istaknuta uputa da se poticaj vjernicima na početku blagoslova i molitva vjernika u sklopu blagoslova povežu s dotičnim vremenom liturgijske godine²³, a ta povezanost se može istaknuti i bojom liturgijskog ruha²⁴.

15 *Isto*, br. 26.

16 *Isto*, br. 25.

17 *Isto*, br. 59, 87, 152, 471, 489, 511, 534, 553, 579, 596, 614, 631, 648, 669, 677, 715, 720, 738, 744, 872, 957, 1048, 1130, 1154, 1222.

18 Neočekivano na dva mjesta stoji uputa: „Nihil dicens”. To je kod blagoslova okupljene obitelji (br. 59) i blagoslov bratima i nositelja škapulara (br. 1222).

19 „Sit haec aqua suscepti Baptismatis memoria et Christum recolat, qui Passione et Resurrectione sua nos redemit” (br. 87, 152, 489).

20 *Isto*, br. 12.

21 *Isto*, 97, 124, 854, 870, 887, 891, 922, 957, 979, 1001, 1015, 1029, 1048, 1065, 1111.

22 Usp. KNIEWALD D., *Liturgika*, Zagreb 1937, 118.

23 *De Benedictionibus*, br. 34.

24 *Isto*, br. 37.

Podjeljivanje blagoslova je *komunitarno, zajedničarsko slavlje* pa stoga stoji preporuka da vjernici u njemu trebaju sudjelovati „corde et ore” — srcem i usnama²⁵. U tom svjetlu sasvim je razumljiva želja da se bez sudjelovanja barem nekoga od vjernika blagoslovi ne bi trebali podjeljivati²⁶.

Kad je dosadašnji obrednik govorio o *djeliteljima blagoslova*, onda je govorio samo o biskupu i svećeniku, ili o đakonu i lektoru koji podjeljuju „samo one blagoslove koje im pravo izričito dopušta”²⁷. Prema današnjem obredniku, blagoslivljati mogu i „obični” laici, muškarci i žene na temelju sakramenta krštenja i potvrde ili pak snagom svoga stanja, npr. roditelji kad blagoslivlju vlastitu djecu²⁸.

Novi obrednik ističe da svi blagoslovi imaju svoj izvor u Bogu koji svojim darovima ispunja sva stvorenja pa i poslije čovjekova pada koji je poremetio red među stvorenjima. Krist je najveći blagoslov za čovjeka, kako za vrijeme svoga zemaljskog života, tako isto i poslije slavnoga uzašašća na nebo. Preko Duha svoga Krist potiče svoje koji su „u svijetu” da hvale Oca nebeskoga, da mu zahvaljuju i iskazuju dostojno bogoštovlje.

Nastojeći izvršavati djelo posvećivanja zbog koga je i ustanovljena, Crkva je uspostavila različite oblike blagoslivljanja. U svim tim oblicima blagoslova jedno je zajedničko: u središtu je čovjek koji blagoslivlje Boga ili moli za Božju pomoć. I onda kad blagoslivlje mjesta ili predmete, Crkva ima prvenstveno pred očima čovjeka koji prebiva u tim mjestima ili se služi spomenutim predmetima. Izvor posvete je riječ Božja koja se naviješta i molitva Crkve. Ta dva elementa se ne smiju nikada izostaviti pa ni onda kad su obredi skraćeni. Uz ta dva bitna elementa postoje i različiti vidljivi znakovi i kretnje, kojima je svrha da prizovu u pамет spasonosna djela Božja i povežu dotični blagoslov s glavnim znakovima Crkve, sakramentima. To su znakovi: raširene, uzdignute i sklopljene ruke, polaganje ruku, znak križa, škropljenje blagoslovljenom vodom i kađenje. Ipak je izričito istaknuto da nije dosta goli znak, osobito ne znak križa, jer to može pothranjivati praznovjerje²⁹.

Od Tridentskog sabora sve do naših dana u službenim liturgijskim knjigama je vladao strogi centralizam i uniformiranost. Sam *Rituale Romanum* nije bio nikada službeno nametnut kao jedini, ali se praksom nametnuo i potisnuo skoro sve pokrajinske i dijecezanske obrednike. Obrednik Drugoga vatikanskog sabora je zamišljen drukčije. Službeno latinsko izdanje praktično se neće nigdje upotrebljavati. Ono je samo uzor-obrednik prema kome pojedine biskupske konferencije trebaju prirediti vlastite obrednike prilagođene konkretnim prilikama a zadržavajući temeljna usmjerenja i načela koja su vodila priređivače izvornoga latinskog obrednika. U tim vlastitim obrednicima će doći do izražaja vlastiti genij naroda

25 *Isto*, br. 16.

26 *Isto*, br. 17.

27 *Usp. Rimski obrednik*, Zagreb 1929, 252.

28 *De Benedictionibus*, br. 18 d.

29 *Isto*, br. 27.

kome je namijenjen. Ne radi se samo o razumljivom jeziku nego i o svemu onome što je duboko u religioznoj svijesti dotičnog naroda a nije u suprotnosti s temeljnim kršćanskim istinama.

Što činiti?

Službeno latinsko izdanje dijela Rituala rimskoga koji sadrži blagoslove dosta je opsežna knjiga nastala kao plod dugogodišnjeg proučavanja najvećih stručnjaka liturgijske teologije i pastoralne prakse. Kritičari će vjerojatno pronaći neke procijepne ili klimave temelje, ali u njoj je toliko obilje obrazaca i mogućnosti prilagodbe da mi se čini sasvim dovoljno doslovno prevesti na hrvatski jezik cjelovito latinsko izdanje s najnužnijim prilagodbama koje se traže od biskupskih konferencija. Tek kad dobijemo cjelovito djelo na hrvatskom jeziku, možemo pomišljati na pripremanje vlastitog obrednika na temelju naše bogate obredne tradicije i ozbiljnog studiranja sadašnje situacije Crkve. Bez tih predradnja priređivanje posebnoga hrvatskog obrednika bit će promašaj koji je ipak luksus za jedan mali narod kao što smo mi. Urgentnije od toga jest provesti široku akciju teološko-pastoralnog i povijesno-kulturnog produbljivanja i populariziranja obredne tradicije u Crkvi i kod Hrvata. To bi trebali uzeti u obzir priređivači različitih teoloških tribina, seminara i tečajeva.

Na početku stoji da su blagoslovi kao opozit proklinjanja sastavni dio svih religija. To bi značilo da religije poznaju i blagoslivljanje i proklinjanje. Ako vjerujemo da je Krist za nas na sebe preuzeo prokletstvo (Gal 3,13), onda je kršćanima preostalo samo jedno: blagoslivljati a ne proklinjati. Pa i onda kad nam se čini nepravda. Pa i onda kad se radi o neprijateljima. I to je prava specifičnost kršćanskog blagoslova.

PRIMLJENE KNJIGE

MARIJA VALTORTA, *Spjev o Bogo-čovjeku*, Jelsa (Župski ured) 1985. Preveo Pavao Badurina. — 200 x 140 mm. — Svezak III/2, str. 280, din. 600. — Svezak IV/2, str. 296, din. 700.

MARIJA VALTORTA, *Dođi, imam ti nešto reći*. Isusova sveta ura. Jelsa (Župski ured) 1985. Preveo Božidar Medvid. — 370 x 260 mm, 40 str. 80 din.

Fra ANTE ANTIĆ, *Pisma svećeniku II* (Svjedočanstva, 5) Zagreb (Vicepostulatura, Vrbanićeva 35) 1985. — 240 x 170 mm, 57 str.